

Міністерство освіти ПМР
Державний освітній заклад додаткової професійної освіти
«Інститут розвитку освіти і підвищення кваліфікації»

УКРАЇНСЬКА МОВА

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
з навчанням російською мовою
(усний курс)

*Допущено Міністерством освіти
Придністровської Молдавської Республіки*

Тирасполь
2024

ББК 81.4Укр_я71(4Мол5)
У45

Автори-укладачі:
О.В. Бабой, О.Г. Бурдужа.

Науковий консультант:

О.Л. Якимович, доцент кафедри української філології ПДУ ім. Т.Г. Шевченка.

Рецензент:

І.В. Ніконова, учитель української мови та літератури вищої кваліфікаційної категорії МОЗ «ТГ-МГ».

Українська мова. 1 клас. Підручник для 1 класу закладів У45 загальної середньої освіти з навчанням російською мовою (усний курс) / авт.-укл. О.В. Бабой, О.Г. Бурдужа. — Тирасполь: ІРОіПК, 2024. — 110 с.: іл.

Умовні позначки

— початок уроку

— словник

— робота у групі

— поміркуй

— послухай учителя, повтори

© ІРОіПК, 2024

© О.В. Бабой, О.Г. Бурдужа., авт.-укл., 2024

Дорогі діти!

Вітаємо вас на сторінках нашого навчального підручника, за допомогою якого ви познайомитеся з красою українського слова. Ця книжка допоможе вам дізнатися багато нового й цікавого. Розглядайте малюнки, повторюйте за вчителем нові слова, розповідайте, спілкуйтеся, виконуйте цікаві завдання. Слухайте і думайте. Фантазуйте і мрійте. Навчайтеся із задоволенням.

Бажаємо вам успіхів!

СОНЯЧНИЙ КРАЙ

Придністров'я — сонячний куточок
З добрими і щирими людьми.
З різних мов тут сплетений віночок,
Як брати, в сім'ї живемо ми.
І піснями, і теплом багаті,
Радо привітаємо гостей.
Сміх бринить веселий в кожній хаті
І серця відкриті для людей.

Г. Васютинська

ЗНАЙОМСТВО. ВВІЧЛИВІСТЬ

Урок 1. Знайомство.

1. Розгляньте малюнок.

учителька		
учениця	школярка	вона
учень	школяр	він
учні	школярі	вони

2. Озвучте. Робота в парі.

- Як тебе звати?
- Мене звати Оленка.
- А мене — Євгенко.

3. Познайомся з учнями свого класу. Гра «Мікрофон». Спитайте кожного однокласника «Як тебе звати?».

Звернення до однокласників
Катерино, Тетянко, Олю, Наталко,
Ганнусю, Іринко, Оленко, Маринко;

Євгенко, Петрику, Дмитрику, Сергію,
Даниле, Михайлику.

4. Озвучте малюнки. Дайте дітям імена.

- Як звуть дітей?
- Скільки дівчат ви бачите на малюнку?
- А скільки тут хлопців?
- Хто ще присутній?

Урок 2. Вітання.

1. Розгляньте малюнок.

Доброго ранку!
Добрий день!
Здрастуйте!
Привіт!

Добрий вечір!
До побачення!
На добраніч!
До зустрічі!

ДОБА — це відрізок часу з ранку до наступного ранку.

2. Відгадайте загадки.

Їх на ручки одягнемо,
В сніжки гратися підемо.

Махнула птиця крилом,
Закрила півсвіту
Чорним рядном.....

3. Розгляньте малюнки. Розкажи, що зображено на них.

- Хто прокинувся вранці?
- Кого побачив хлопчик у вікні?
- Чим займається хлопчик удень?
- Як він проводить час увечері?
- Що робить хлоп'ятко вночі?

4. Послухайте віршики «Добрий ранок», «Добрий вечір».

Урок 3. Ввічливість.

1. Розгляньте малюнок. Повторюй за вчителем.

Українською мовою

дякую, спасибі
вибачте, пробачте
будь ласка
смачного

Російською мовою

благодарю
извините
пожалуйста
приятного аппетита

2. Розгляньте малюнки-підказки. Розіграйте сценки.
Використовуй подані фрази:

Бабусенько, заходь, будь ласка.

Пробач, будь ласка.
Візьми, будь ласка, квіти.
Смачного тобі, дорогенька.

3. Заповніть пропуск необхідним словом.

Урок 4. Дружба, товаришування.

Де-ре-во міц-не ко-рін-ням, а лю-ди-на — дру-зя-ми.

1. Розгляньте малюнки.

— Кого ви на них бачите?

- Пригадайте, хто навчається у школі?
- А хто грає у дитячому садочку?
- Що роблять діти на уроці музики?

— Як проводять час друзі?

Українською мовою

Російською мовою

разом грають
співають пісень
йдуть до школи

вместе играют
поют песни
идут в школу

2. Послухайте вірш Анатолія Костецького «Про друга».

- А в тебе є товариш?
- Як його звати?

3. Гра «Який твій товариш?».

4. Прослухай головні правила дружби.

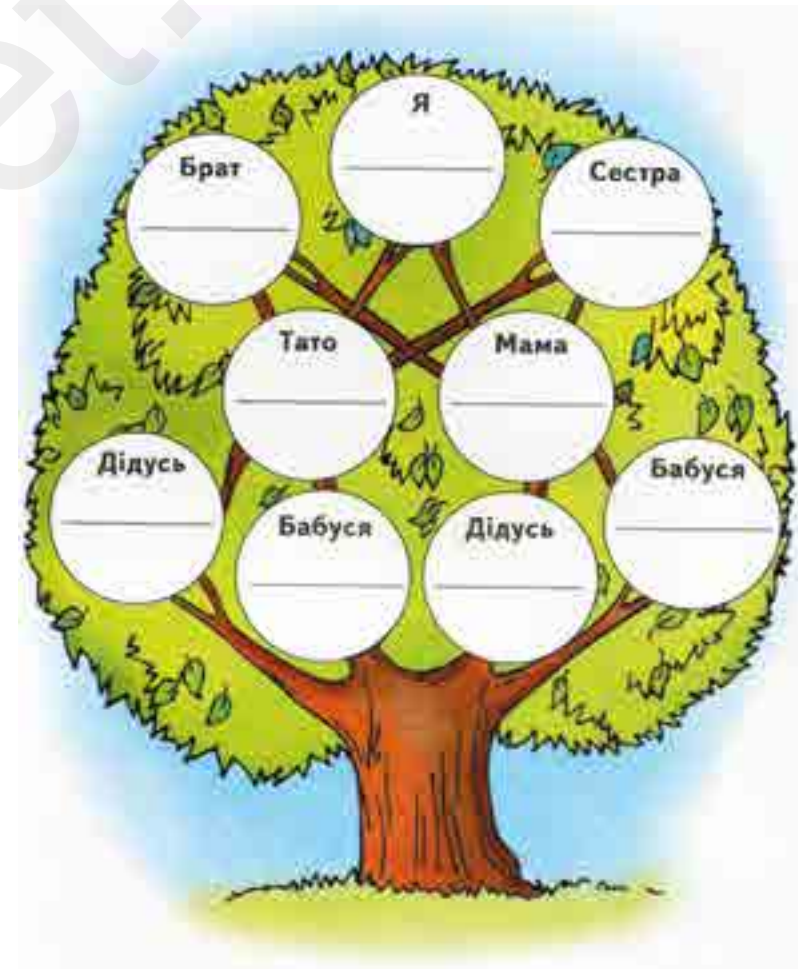

РОДИНА

Урок 5. Родина. Сім'я.

1. Розгляньте родинне дерево. Назвіть, хто входить до твого родинного дерева.

2. Прослушайте віршик. Повторіть його разом з учителем.

Сім'я

Мама, тато, дід, бабуся —
 Всіх назву, не помилюся.
 Старший братик і сестричка —
 В нас сімейка невеличка.
 Не спиняйте, бо зіб'юся:
 Мама, тато, дід, бабуся,
 Старший брат, сестра і я —
 Отака моя сім'я!

(Варвара Гринько)

3. Розгадайте ребус.

матуся	бабуся	братик
батько, тато	дідусь	сестра
донька	онучка	дитина
синок	онука	немовля
батьки	рідня	родина

4. Яка буква «загубилась»?

м..туся	б..буся	р..дина
батьк..	дід..сь	с..стричка

В ГОСТЯХ У КАЗКИ

Урок 6. Українська народна казка «Ріпка».

1. Прослухайте українську казку «Ріпка». Розгляньте малюнок. Назвіть героїв казки. Скільки їх? Хто що робить?

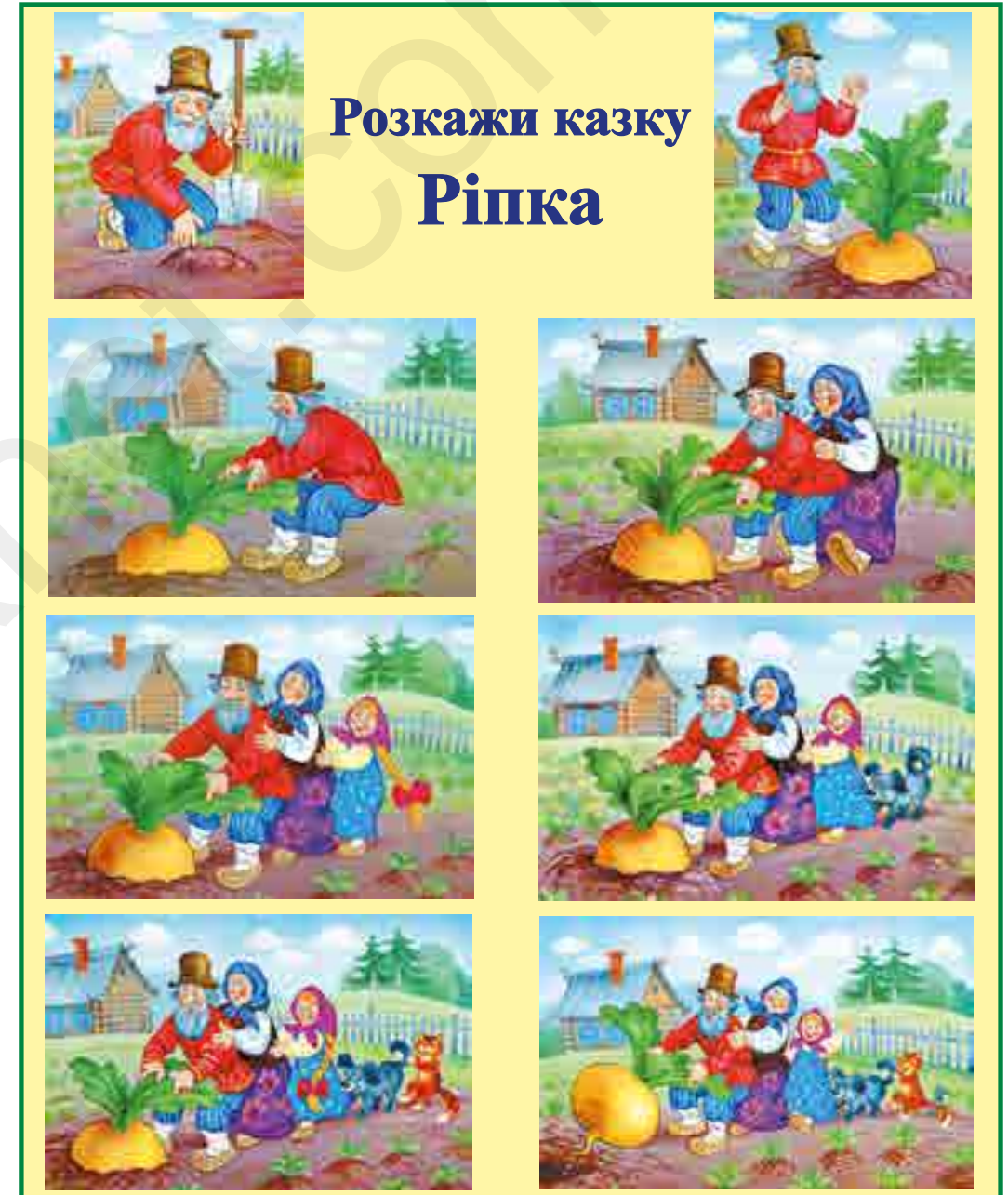
2. Відгадайте загадку.

На городі виростала,
Сили набирала,
Непомітно, дуже швидко,
Великою стала.
Став тут дід усіх гукати
Та красуню рвати.
А цю казку, діти, ви
Встигли відгадати? (Ріпка)

3. Озвучте малюнки.

Розкажи казку
Ріпка

4. Гра «Додалочка».

— Пішов Андрушка на город.

— Була в нього Марушка, а в баби Мінка.

— Була ще Хвінка та Варварка.

— Допомогла вирвати маленька Сіроманка.

5. Гра «Знайди зайвий персонаж».

ШКОЛА

Урок 7. У школі.

1. Розгляньте малюнок.

ШКОЛА

Школо наша, школо,
Приголуб нас, мила,
Пригорни усіх нас,
Як голуб під крила.
Ти нас всіх научиш,
Як у світі жити,
Як зло оминати,
Як добро чинити.

(М. Підгірянка)

Українською мовою

Російською мовою

навчатися

учиться

розповідати

рассказывать

відповідати

отвечать

рахувати

считать

слухати

слушать

дивитися

смотреть

2. Розкажи. Хто що робить?

— Хто навчається у школі? — _____.

— Хто вчить дітей у школі? — _____.

— Що роблять діти під час уроку? _____, _____, _____.

— А чим займаються на перерві? — _____.

— А що ви робите під час перерви у школі?

3. Які слова серед наведених — зайві?

дзвінок
джміль
дзьобик
перерва
граємо
співаємо
відпочиваємо
обідаємо

Урок 8. У класі.

1. Розгляньте малюнок.

клас — класс	стіл — стол
меблі — мебель	стілець — стул
дошка — доска	підлога — пол
крейда — мел	шафа — шкаф
ганчірка — тряпка	полиця — полка

2. Послухайте загадки. Відгадайте загадки.

3. Гра «Додалочка».

Дош лець пар . . .
Поли фа вік . . .

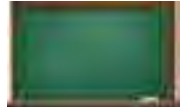
4. Розгляньте малюнки. Назви меблі.

5. Гра «Додалочка»

У класі стоїть у кутку .

Учні сидять за .

Євгенко стоїть біля .

Вчителька поклала книжки на .

Урок 9. Навчальні речі

1. Розгляньте малюнки. Як називаються ці речі українською мовою?

портфель	пенал	гумка	підручник
ранець	олівець	фарби	пензлик
ножиці	ручка	зошит	лінійка

- Розкажіть, що зображено на малюнку.
- Для чого ці речі?
- Що ви приготували до уроку?

2. Послухайте загадки. Відгадайте загадки.

3. Згадайся, про що мова?

Хто іде до школи? _____ .
 Наталочці купили **шитзо**.
 Галинка мріє про **бифар**.
 Олександрю подарували **налпе**.
 Євгенко читає **кукниж**.

4. Гра «Збери портфель до школи».

Починай так:

Я візьму до школи: пенал, олівці,

ПОРИ РОКУ

Урок 10. Осінь.

1. Розгляньте малюнок. Яка пора року завітала в придністровський край?

2. Повтори за вчителем місяці осені.

3. Послухайте віршик «Осінь» придністровської поетеси Г. Васютинської.

Осінь

Вітровій влетів шалено,
Роздягає прудко ліс.
Листя дуба, липи, клена
Позривав, в степах поніс.
Мерехтливо закружляло
Листя медом золотим,
І неначе тепло стало
Нам від фарб осінніх тих.
(Галина Васютинська)

4. Розглянь малюнки. Погода восени буває різною.

Урок 11. Кольори.

1. Розгляньте малюнок. В які фарби розмалювала осінь листочки? А горобину?

Українською мовою

колір

червоний

синій

фіолетовий

блакитний

білий

чорний

жовтий

Російською мовою

цвет

красный

синий

фиолетовый

голубой

белый

чёрный

жёлтый

2. Розгляньте малюнок. Пригадайте, як треба переходити дорогу.

Правила дорожнього руху!

Стій!

Чекай!

Йди!

3. Яка буква «загубилась»?

черв.. ний

з..лений

ж..втий

блаки..ний

фі..летовий

чо..ний

4. Гра «Назви колір».

Яблучко (яке?) _____

Олівці (які?) _____

Квітка (яка?) _____

Урок 12. Овочі, фрукти.

1. Розгляньте малюнки.
— Які овочі намальовано?
— Які фрукти?

Розповідай так: *Капуста зеленого кольору.*

Українською мовою

Російською мовою

овочі	овоци
картопля	картофель
цибуля	лук
перець	перец
морква	морковь
редиска	редиска
капуста	капуста
гарбуз	тыква
фрукти	фрукти
яблуко	яблоко

2. Яка буква «загубилась»?

сл..ва	пер..ик
кап..ста	вин..град
реди..ка	гор..х

3. Послухайте загадки. Відгадайте їх.

В ГОСТЯХ У КАЗКИ

Урок 13. Українська народна казка «Лисиця і глечик».

1. Розгляньте малюнки. Кого ви бачите на них?
Хто що робить?

2. Послухайте українську народну казку «Лисичка і глечик».

- Куди пішли бабуся з дідусем?
- Що заховали під кущем?
- Кого покарав глечик?

Українською мовою

глечик
жито жати
кущик
казати
пожартував
без дозволу

Російською мовою

кувшин
рожь жать
кустик
говорить
пошутил
без согласия

3. Опишіть лисичку.

Виберіть відповідні ознаки:

хитра
боязлива
хижий звір
сірого кольору
руда красуня
пухнаста шубка
чутливі вухка
незграбна

ЛЮДИНА

Урок 14. Людина. Частини тіла.

1. Розглянь малюнок. Повторить за учителем, як називаються частини тіла.

2. Зробіть рухавку певними частинами тіла:

Оченята прижмури,
Вушка нагостри,
Ротик розтули,
Язичок покажи,
Зубками постукай,

Шийкою поверти,
Голівкою покрути,
Долоньками поплескай,
Ніжками потупцяй.

2. Гра « Впізнай частину тіла».

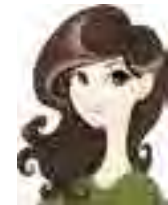
Рум'яні, рожеві _____.

Довге, густе, темне _____.

Червоні, пухкі _____.

Білі, міцні, здорові _____.

Довгий, вузький, червоний _____.

3. Розкажіть про себе (друга, подругу, маму, тата).

Високий (середній, низький, ...) на зріст.

Тіло (худе, повне, струнке, ...).

Обличчя (світле, бліде, смугасте, ...).

Ніс (великий, маленький, прямий, кирпатий, ...).

Очі (карі, блакитні, чорні, зелені, сірі, усміхнені, великі, маленькі, круглі, продовгуваті, ...).

Губи (вузькі, широкі, червоні, рожеві, маленькі, великі, ...).

Вуха (маленькі, великі, акуратні, ...).

Російські костюми

Болгарські костюми

Урок 15. Одяг.

1. Розгляньте малюнки.

Українські костюми

Молдавські костюми

2. Озвучте малюнки.

— В який одяг одягнена дівчинка? Якого кольору одяг?

— Чим відрізняється одяг хлопчика?

Відповідь розпочинай так: У хлопчика

- Назвіть одяг дівчинки.
- Назвіть одяг хлопця.

Українською мовою	Російською мовою
одяг	одежда
сукня, плаття	платьє
спідниця	юбка
штани	штаны
сорочка	рубашка
фартух	фартук
шкарпетки	носки
хустка	платок
краватка	галстук

3. Гра «Зачаровані слова». Разом з вчителем знайди відповідний малюнок.

- ништа — штани
- нокві
- кашап
- тухфар
- ттяпла

Урок 16. Взуття.

1. Розгляньте малюнки. Повтори назви взуття за вчителем.

 туфлі	 валянки	 кросівки
 кімнатні капці	 сандалії	 черевики
 ковзани	 босоніжки	 туфлі

2. Пригадаймо!

- Яке взуття ми носимо влітку?
- А яке взуваємо взимку?
- Яке взуття сьогодні на тобі?
- А у твого товариша по парті?

3. Послухайте загадки. Відгадайте їх.

4. Гра «Четвертий зайвий». Послухайте слова. Визначте зайве слово і поясніть, чому воно зайве.

Сандалі, туфлі, чоботи, штани.

Босоніжки, черевички, шкарпетки, кросівки.

Взуття шиють, поливають, доглядають, носять, дарують.

5. Заміни малюнки словами.

На вулиці пішов .

Моя взуває .

А мій взув .

Тепер ніжки у них не будуть мокрі.

ПОРИ РОКУ

Урок 17. Зима. Зимові розваги.

1. Розгляньте малюнок. Повтори за вчителем місяці зими.

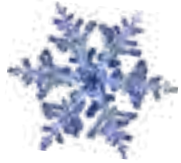

2. З'єднай прислів'я.

3. Послухайте і відгадайте загадки про зиму.

4. Озвучте малюнки.

- Дай імена дітям.
- Розкажи, чим вони займаються на вулиці.

Українською мовою

зимові розваги
спускатися з гірки
кататися на ковзанах
кататися на санчатах
ліпити снігову бабу
грати в сніжки

Російською мовою

зимние развлечения
спускаться с горки
кататься на коньках
на саночках
лепить снеговика
играть в снежки

3. Як ми можемо допомагати взимку друзям нашим меншим?

Пам'ятай!

Пташки та звірі чекають
на Вашу допомогу взимку.

Пташки живляться:
зернами, насінням, крих-
тами хліба.

Дикі тварини чекають:
сіно, фрукти, овочі, горіш-
ки, зерно.

Урок 18. Новий рік.

1. Розгляньте малюнок.

- Як люди готуються до зими?
- Як можна допомогти тваринам узимку?
- Який одяг ми вдягаємо зимою?

Українською мовою

свято
Новий рік
вітати
подарунок
ялинка
іграшки
ліхтарик

Російською мовою

праздник
Новый год
поздравлять
подарок
ёлка
игрушки
фонарик

Дід Мороз
Снігуронька
святкувати
новорічний
готуватися

Дед Мороз
Снегурочка
празднують
новогодний
готовиться

2. Послухайте і відгадайте загадки.

3. Знайдіть відмінності, назвіть їх.

4. Гра «Додалочка».

к	у	л	ь		
с	н	і	г	у	р

к	а
---	---

н	о	в	о	р	і	ч	н	а
і	г	р	а	ш				

я	л	и	н
---	---	---	---

5. Озвучте малюнок, використовуючи слова з таблички на початку уроку.

Урок 19. Народні звичаї.

1. Розгляньте малюнки. Повторіть за вчителем колядочку.

КОЛЯДКА

Я маленька дівчинка,
Як у полі квіточка.
Коляду вам співаю,
Христа прославляю!
З Різдвом тут до вас прийшла,
Божу радість принесла.
Христос народився!

колядки
щедрівки
засівальні

У народі говорять:
«Зима прийшла
і празничків привела».

31 грудня — Новий рік;
7 січня — Різдво Христове.

2. Послухайте вірш Аліси Коломієць «На Святвечір».
— А як у вашій родині зустрічають це свято?

3. Розкажіть, що роблять діти на малюнках?
— А чи знаєте ви якусь колядку чи різдвяний віршик, пісню?

4. Прослухай щедрівку. Завчи ту, яка більше сподобалась.

5. На чому ж ми будемо добиратися, щоб заколядувати або привітати з Різдвом? Відгадайте загадки, дізнаєтесь.

У місті він по рейках ходить,
Він народ з роботи возить!
На дорозі не зівай,
Їде часто тут... .

Вгору ріжки підіймає
І в дорогу вирушає.
Їздить тільки у містах
В будні дні і по святах.

ДІМ

Урок 20. Дім.

Добре

тому,

хто

в

своєму

дому.

За

морем

тепліше,

та

вдома

світліше.

1. Розгляньте малюнок.

— Якого кольору квіти, дерева?

2. Послухайте вірш «Великий дім».

ВЕЛИКИЙ ДІМ

Будівельник зводить дім,
І поселяться у нім
Лікар, токар, агроном,
Диктор, тесля, астроном,
Скульптор, кухар, модельєр,
Тренер, космонавт, шофер,
Вчитель, льотчик, журналіст,
Ще й прославлений артист.
Ось який великий дім!
Місця вистачить усім.

(Галина Джемула)

3. Розгляньте малюнки.

			
дах	вікно	піч	східці
			
ганок	двері	паркан	криниця

4. Розкажи «Хто в якому будиночку живе?»

Українською мовою

будинок, дім
квартира
кімната
дитяча
вітальня
спальня
їдальня

Російською мовою

дом
квартира
комната
детская
гостинная
спальня
столовая

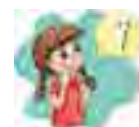
Урок 21. Квартира. Меблі.

1. Розгляньте малюнок.

- Які меблі ви бачите?
- Що лежить на підлозі?

2. Пограйте у гру «Додалочка».

- Приміщення, у якому ми живемо, називається
- Кімната, в якій готують їсти, називається
- Приміщення, де відпочивають — це... .
- Кімната, де зустрічають гостей — це... .
- Кімната, де вмиваються — це... .
- Що об'єднує всі ці кімнати між собою?

3. Розгляньте меблі. Для чого вони потрібні?

стіл

стілець

шафа

ліжко

диван

крісло

полиця

килим

- Назвіть, що ви бачите на малюнках?
- Скільки їх? Які вони за кольором?
- Які вони за розміром?

Урок 22. Посуд.

1. Розгляньте малюнок.

- Який посуд має дівчинка Оленка?
- Якого кольору чашки, чайник?

Українською мовою	Російською мовою
посуд	посуда
ніж	нож
виделка	вилка
глечик	кувшин
горщик	горшочек
тарілка	тарелка
кастрюля	кастрюля
склянка	стакан

2. Розгляньте посуд.

			
чайник	ложка	ніж	склянка
			
тарілка	виделка	чашка	кастрюля
			
глечик	горщик	серветка	сковорідка

3. Гра «Додалочка».

Мама налила чаю в .

Батько їсть борщ з .

Бабуся налила молока у .

Донька п'є сік зі .

4. Послухайте віршик «Посуд».

ПОСУД

Вони в кожному домі є
І призначення мають своє:
Чайник — чай заварити,
Чашки — чаю попити,
Друшляк — вишні помити,
Каструля — борщик зварити.
Миски, тарілки і блюдця —
Усі вони посудом зуться.

Урок 23. Продукти, їжа.

1. Розгляньте малюнок.

- Хто сидить за столом?
- Який посуд ви бачите на столі?

2. Послухайте і відгадайте загадки.

3. Розгляньте малюнки з їжею.

- Назвіть, що відноситься до солодоців?
- Які страви вам готує матуся?
- Що вам готує бабуся?

			
цукор	тістечко	морозиво	ковбаса
			
цукерки	печиво	пиріг	борщ
			
вареники	хліб	варення	сік

Українською мовою

їжа
їсти
смачний

Російською мовою

еда
кушать
вкусный

4. Гра «Додалочка».

Братик їсть

. Матуся зварила

Бабуся пригостила нас

. Батько нарізав

5. Послухайте віршик «Про користь молока».

— Що можна зробити з молока?

ПРО КОРИСТЬ МОЛОКА

Молоко дає нам сир,
Вершки, масло і кефір.
Йогурт, ряжанку й сметану...
Додають в кашу манну.
До вподоби воно всім —
Здоровішасмо з ним!
Молоко вживайте зранку —
Кращого нема сніданку!

(Л. Дзвоник)

В ГОСТЯХ У КАЗКИ

Урок 24. Українська народна казка «Лисичка і Журавель»

1. Розгляньте малюнок з української народної казки «Лисичка і журавель».

Послухайте казочку.

- Кого ви бачите на малюнку?
- Який посуд на їхньому столі?
- Чим Журавель пригостив лисичку?

Українською мовою

кликати в гості
пригощати
добра страва
шматочок
горнятко

Російською мовою

звать в гости
угощать
хорошая еда
кусочек
маленький горшочек

2. Продовж опис Журавля.

Журавель (який?)
привітний, гостинний,
.....,

3. Продовж опис Лисички.

Лисичка (яка?)
хитра, руда красуня,
.....,

ПОРИ РОКУ

Урок 25. Весна-красна.

1. Розгляньте малюнок. Повтори за вчителем місяці весни.

2. Розгляньте малюнки.

- Які зміни відбуваються у природі навесні?
- Хто прокидається після довгого сну?
- Що відбувається у природі?
- Які пташки до нас прилетіли з вирію?
- Які роботи можна розпочинати на городі?

3. Розгляньте малюнки.

Навесні прокидаються від зимового сну

комахи

вужі, змії

ведмеді

їжаки

Розпускаються квіти, бруньки на деревах, кущах

конвалія

пролісок

верба

кущ

Українською мовою

навесні
розтанув сніг
потекли струмочки
повертаються пташки
прокинулися
розквітають

Російською мовою

весной
растаял снег
потекли ручейки
возвращаются птички
проснулись
расцветают

4. Послухайте заклички.

Урок 26. Весняні роботи.

1. Розгляньте малюнки.

- Які роботи проводять на полі?
- Чим займаються діти на городі?

2. Послухайте віршик «Буду як тато» придністрівської поетеси Г. Васютинської.

БУДУ ЯК ТАТО

На світі існує професій багато,
Мені ж до вподоби професія тата.
Майструє він з дерева вікна і двері,
Спочатку розмітку веде на папері,
Щоб точно і щільно усе підігнати.
Він може і стріху зробити для хати...

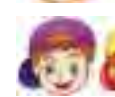
2. Гра «Додалочка».

копає на городі.

сіє насіння на грядці.

вішають шпаківню.

саджають саджанці.

ТВАРИННИЙ СВІТ

Урок 27. Птахи. В. Чухліб. Оповідання «Журавлі-веселики».

1. Розгляньте малюнки.

— Які пташки не бояться зими?

Пташки, які зимують в нашому краї

гава

синиця

дятел

горобець

голуб

сорока

2. Розгляньте малюнки. Які пташки восени відлітають у вирій?

Пташки, які відлітають у вирій (перелітні)

3. Розгляньте частини тіла голуба.

3. Прослухайте оповідання Василя Чухліба «Журавлі-веселики».

- Кого ви бачите на малюнку?
- Кого побачив у небі Тарасик?
- Які звуки він почув?

Урок 28. Свійська птиця.

1. Розглянь малюнки. Повторюй за вчителем.

Батько: півень
Матуся: курка
Дитина: курча

Батько: індик
Матуся: індичка
Дитина: індича

Батько: качур
Матуся: качка
Дитина: каченя

Батько: гусак
Матуся: гуска
Дитина: гусеня

2. Послухайте віршик про півника.

ПІВНИК

Півник зранку в курнику
Будить всіх:
— Ку-ку-рі-ку!
Відчиніть скоріш віконце —
Хай у хатку ввійде сонце!
Досить спати на бочку!
День настав:
— Ку-ку-рі-ку!

3. Подивіться, який гарний півник! Давайте розглянемо його уважніше.

- Що знаходиться у нього на голові?
- Якого він кольору?
- Назви частини тіла півника?
- Який хвіст у півника?

4. Повторюємо за вчителем віршик «Каченята».

КАЧЕНЯТА

Під кущами верболозу пухівки жовтенькі,
 Це у качки народились діточки маленькі.
 Потихеньку із ячок пташки вилуплялись,
 І з цікавістю довкола пильно роздивлялись...

Г. Васютинська

5. Розгляньте малюнки. Назвіть, які серед пташок не відносяться до свійських. Чому ви так вважаєте?

КУРКА	ГОРОБЕЦЬ	ПІВЕНЬ	СОРОКА	ГОЛУБ
КАЧКА	ДЯТЕЛ	СИНИЦЯ	ВОРОНА	ЛАСТІВКА

Урок 29. Дикі тварини.

1. Розглянь малюнки. Кого на них зображено?

рись	заєць	білка
єнот	ведмідь	лисиця
бобер	олень	мишка
вовк	кабан	їжак

2. Гра «Додалочка».

Полюбляє мед, малину ...

Хитра, лукава, руденька ...

Стрибає по гілках, горішки гризе ...

Маленька, сіренька, сир полюбляє ...

Влітку сіренький, а взимку біленький ...

3. Послухайте віршик О. Денисової «У зоопарку».

— Хто пішов до зоопарку?

— Яких звірів вони там побачили?

4. Кого із диких тварин немає у таблиці?

тигр	слон	жираф
лев	зебра	кенгуру
бегемот	мавпа	вовк

Урок 30. Свійські тварини.

1. Розгляньте малюнок.

— Чи є серед тварин ті, що тобі вже знайомі?

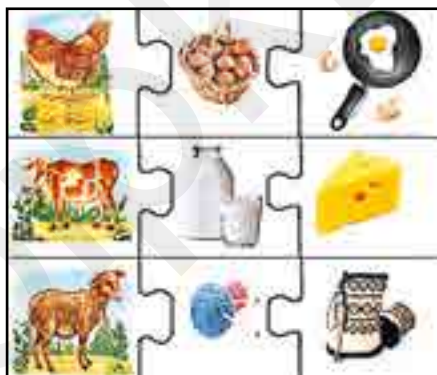

2. Розгляньте малюнки.

Це — свійські тварини

		
Киця — кошеня	Собака — цуценя	Свиня — порося
		
Коза — козеня	Вівця — ягня	Корова — теля
		
Кобила — лоша	Віслик — віслучок	Кролик — кроленя

3. Розглянь малюнок. Хто що дає?

4. Назви, кого бачиш на малюнку.
— Що тваринки любляють їсти?

Кізонька любе гризти капусту,
моркву, яблчка.

Кінь і корова охоче їдять сіно.

Собачка любе гризти,

Котик любляе,

Поросятко їсть,

Допоможи мамам знайти своїх дитинчат

5. Послухайте оповідання О. Іваненко «Няв-няв».

- Що забула зробити маленька дівчинка?
- Хто почав плакати?
- Кого зустрічало кошенятко?

В ГОСТЯХ У КАЗКИ

Урок 31. Котик Петрик і мишка (Білоруська народна казка).

1. Послухайте білоруську народну казку «Котик Петрик і мишка». Розгляньте малюнок.

Українською мовою

стрибати

впіймати

потрібний

дорослий

лічити

куточок

заплющити очі

Російською мовою

прыгать

словить

необходим

взрослый

считать

уголок

закрывать глаза

2. Розгляньте героїв казки. Розгадайте загадки.

— Якого кольору мишка?

— Що вона любить їсти? Опишіть її.

— А якого кольору котик?

— Що він більше любить їсти? Опишіть його.

Мишка (яка?)

маленька,
сіренька,
швиденька,
прудка

Загадка

У норі хатинку має,
Хліб, сирочок любить.
По підлозі тишком-нишком
Бігає сіренька...

Кіт (який?)

пухнастий,
рудий,
смугастий,
грайливий,
веселий

Загадка

В хаті я мишей ганяю,
Вуса ще з дитинства маю,
Лапкою миюся щодня.
Я пухнасте ...

ПРИДНІСТРОВ'Я — РІДНИЙ КРАЙ

Урок 32. Придністров'я — рідний край. Місто.

1. Послухайте віршик «Сонячний край» придністровської поетеси Г. Васютинської.

СОНЯЧНИЙ КРАЙ

Придністров'я – сонячний куточок
З добрими і щирими людьми.
З різних мов тут сплетений віночок,
Як брати, в сім'ї живемо ми.
І піснями, і теплом багаті,
Радо привітаємо гостей.
Сміх бринить веселий в кожній хаті,
І серця відкриті для людей...

Українською мовою

місто
будинки
вулиця
майдан
басейн
театр
лікарня
тролейбуси

Російською мовою

город
дома
улица
площадь
бассейн
театр
больница
троллейбусі

2. Розглянь малюнки. Що на них зображено? Назви столицю нашої республіки. Назви місто (або село), у якому ти живеш.

Місто Григоріополь

Місто Дністровськ

Місто Слободзея

Місто Рибниця

Місто Бендери

Місто Тирасполь

Місто Дубоссари

Місто Кам'янка

Урок 33. Село.

З природою живи в дружбі, то буде вона тобі в службі.

1. Розгляньте малюнки. Розкажіть, що зображено.

- Що зображено на малюнку?
- Кого ми бачимо на передньому плані?
- В яку пору року це відбувається?

- Для чого потрібен тин, паркан?
- Який посуд ви бачите?
- Що набирають з криниці?

Тин, паркан

Криниця

Українською мовою

біля саду
на городі
у криниці
по селу

Російською мовою

возле сада
на огороде
в колодце
по селу

2. Розкажи, що зображено на малюнку.

- Хто набирає воду з криниці?
- Які свійські тварини травку їдять?
- Розгляньте жіночий і чоловічий одяг.

3. Послухайте вірш М. Желєзнякова «Моє село».

Хто що робить?

Батько копає
Діти саджають

Дівчинка збирає ...
Хлопчик несе

ПОРИ РОКУ

Урок 34. Літо. У гостях у бабусі.

1. Розгляньте малюнок. Повтори за вчителем місяці літа.

Бджоли раді цвіту, а люди літу.

2. Розгляньте малюнки.

- Які зміни відбуваються з приходом літа?
- Який одяг вдягають дівчатка й хлопці?

3. Послухайте і відгадайте загадки.

4. Розгляньте малюнки.

- Які квіти зображені на малюнку?
- Як можна відпочити на канікулах?

6. Як можна відпочити влітку? Розкажи.

Українською мовою

влітку
каникули
відпочинок
поїздка на море
прогулянка

Російською мовою

летом
каникулы
отдых
поездка на море
прогулка

5. Послухайте віршик «Влітку у бабусі» придністрівської поетеси Г. Васютинської.

- Кого ви бачите на малюнку?
- Дайте імена діткам.
- Розкажіть, хто чим займається?

7. Послухайте уважно!

Всі вітаміни смачненькі,
І солодкі, і кисленькі,
Їжте, діти, їх охоче,
Кожен, хто коли захоче.
Щоб були ви здоровенькі,
І красиві, й рум'яненькі,
Щоб росли міцними й дужими,
До хвороби були байдужими!

 вишня	 персик	 яблуко
 груша	 виноград	 полуниця

повторення.

1. Розгляньте малюнок. Пригадайте пори року.

2. Повтори за вчителем.

3. Яка буква загубилася?

4. Яке слово загубилося?

ДОДАТКИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Методичний коментар

Ця частина підручника слугує текстовим супроводом до ілюстративного матеріалу його першої частини і має виразне особистісно орієнтоване й комунікативне спрямування. Запитання до ілюстрацій, зокрема, предметних малюнків (Хто це? Що це? Який? Що робить?), учитель має ставити лише після того, як сам назве їх, дасть зразок вимови і вживання слова у тій чи іншій граматичній формі. Учні проговорюють зразки за вчителем, що сприяє запам'ятовуванню.

Предметні малюнки служать для збагачення словникового запасу учнів, тому знання слів і словосполучень слід перевіряти на підсумковому етапі уроку і на початку наступного. Учні мають вчитися не тільки називати і вимовляти слова за вчителем, а й вживати їх під час роботи в парах, у відповідях на запитання, спочатку за наведеними зразками, а зі збагаченням словникового запасу – самостійно.

Тексти для слухання-розуміння потребуватимуть перекладу. Методика така: спочатку вчитель читає текст (учні слухають, як звучить українська мова), потім – розповідає зміст тексту українською мовою і читає чи розповідає повторно, а окремі слова, за потреби, перекладає. Під час слухання учителя учні розглядають ілюстрації до тексту, співвідносячи почуте із малюнком.

Тексти для слухання-розуміння, розвитку аудіативних умінь та заучування напам'ять

До уроку 2. Вітання.

Читання віршиків. Обговорення з учнями.

Добрий ранок!

Стала ранком	Добрим людям,
Я на ганок	Тихій річці...
І сказала:	Добрий ранок,
— Добрий ранок!	Світе мій,
Сонцю, полю	Мирний, чистий,
І травичці,	Голубий!

Добрий вечір

Знов мандрує добрий вечір,
Сиву торбу взяв на плечі.
Взяв у торбу гарну казку,
У долоні — теплу ласку.
Скрізь дарує сивий вечір
Сни солодкі для малечі.
(Леонід Куліш-Зіньків)

Мирилка

Дай скоріш мізинчик свій,
Зачеши його за мій.
Мізин-мізин-мізинець —
Помирив нас, молодець!

Мирилка

Мирилка летіла,
На плече сіла,

До уроку 4. Дружба, товаришування.

Учитель читає вірш Анатолія Костецького «Про друга».

Твій друг тобі віддасть усе:
і свій квиток на карусель,
і цвях, і гудзик, і літак,
та не за щось — а просто так.

І збільшувальне скельце,
найкраще у дворі,
твій друг зі щирим серцем
тобі віддасть — бери!

До уроку 5. Родина. Сім'я.

Учитель читає оповідання В. Сухомлинського «Прийшла мама».
Обговорює з учнями.

Сказала тихенько:

— Миріться швиденько!
(Варвара Гринько)

Забавлянка

Кую, кую ніжку,
Поїдем в доріжку,
Будем коня напувати,
Будем в баби ночувати.

Забавлянка

Чуки, чуки, чуки, чук.
Наловив дід щук,
Баба рибку спекла
З сковорідки втекла.

І ти нічого не жалій —
ніколи і нітрохи!
І навіть м'яч футбольний свій
віддай, як друг попросить.

І посміхнеться друг тобі —
аж схочеться співати.
І ти подумаєш тоді:
«Як гарно — дарувати!..»
(А. Костецький)

ПРИЙШЛА МАМА

Зимовий вечір. За вікном гуде, виє завірюха. Мама ще не повернулася з роботи. І маленька Зоя жде. Вона прислухається до завивання завірюхи.

Зої здається, що за вікном великий, страшний звір. Ось він стукає в вікно. Зоя заплющує очі.

Прийшла мама. Підходить до Зої, обняла, поцілувала.

— Тобі не страшно було, доню? — питає мама.

— Ні, не страшно! — радо відповідає Зоя.

За вікном тепер уже не виє завірюха. Тихо шумить вітер. Мов ласкава хвиля на ставку. Ось вона лагідно доторкнулася до шибки. Зоя підходить до вікна.

Над землею весело кружляють білі сніжинки.

(В. Сухомлинський)

До уроку 6. Українська казка «Ріпка».

Учитель читає українську народну казку «Ріпка». Обговорює з учнями.

РІПКА

(українська народна казка в обробці Івана Франка)

Був собі дід Андрушка, а в нього — баба Марушка, а в баби — донечка Мінка, а в дочки — собачка Хвінка, а в собачки — товаришка, киця Варварка, а в киці — вихованка, мишка Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та мотику, скопав у городі грядку велику, гною трохи наносив, грабелями підпушив; зробив пальцем дірку та й посадив ріпку.

Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла! Зразу така, як мишка, була, потім, як буряк, потім, як кулак, потім, як два, а наприкінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати. «Час, — каже, — нашу ріпку рвати!» Пішов він на город — гуп-гуп! Узяв ріпку за зелений чуб: тягне руками, уперся ногами, — мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе дід бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за плече. Тягнуть, аж піт тече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку: «Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку. Тягнуть руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе дочка собачку Хвінку: «Ходи, Хвінко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку. Тягнуть руками, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе собачка кицю Варварку: «Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!»

Пішли вони на город — гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку, киця собачку — за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку: «Ходи, Сірочко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!» Пішли вони на город — гуп-гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда — за сорочку, дочка бабу — за торочку, собачка дочку — за спідничку, киця собачку — за хвостик, мишка кицю — за лапку. Як потягли — та й покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід — на бабу Марушку, баба — на дочку Мінку, дочка — на собачку Хвінку, собачка — на кицю Варварку, а мишка — шусть у шпарку!

До уроку 8. У класі.

Учитель читає загадки.

Є твердий, а є м'який,
Є важкий, а є легкий.
Ми на ньому сидимо
І вчимося, і їмо.

Є комп'ютерний, письмовий,
Однотонний, кольоровий.
Ми за ним навчаємось,
Пишемо і граємось.

Одяг у собі збирає,
По полицках розкладає.
Є стандартна, є висока,
Є вузька, а є глибока.

До уроку 9. Навчальні речі.

Учитель читає загадки.

Як приходимо у клас,
Там чекає він на нас.
Вчить писати і читати,
І невтомно працювати.

Книжечки маленькі,
Аркуші біленькі.
В них вчимося ми писати,
І складати, й віднімати.

До уроку 12. Овочі, фрукти.

Учитель читає загадки.

Той, хто їсть його, той знає —
Всіх мікробів він вбиває.
Овоч цей корисний дуже,
Та від нього сліз калюжа.

Має він зелено вроду,
Дуже любить пити воду,
Без води жовтіє, в'яне,
І стає гірким, поганим.

До уроку 13. Українська народна казка «Лисичка і глечик».

Учитель читає українську народну казку «Лисичка і глечик». Обговорює з учнями.

ЛИСИЧКА І ГЛЕЧИК

Були собі дід та баба. Пішли вони у поле жито жати. На полудень взяли собі глечик молока. Прийшли вони на поле. Баба і каже дідові:

У портфелі є хатинка —
ручки там живуть, резинка,
клей, лінійка, кутники —
школярів помічники.
Пензлик, аркуш та вода...
Де ж малюнок? От біда!
Що іще забув я взяти,
Щоб пейзаж намалювати?

Чи то жовта, чи то синя,
Соковита господиня.
Чи то сонце, чи то злива,
Пригостить нас влітку ...

Я великий і бокастий,
Жовтогрудий і смугастий.
Я чудовий дар осінній,
З гарним та смачним насінням.
Хто їсть кашу цю чудову,
Буде сильним і здоровим.

— Де б оце глечик з молоком поставити?

— Постав, стара, ось тут під кущем.

Баба послухала діда і поставила молоко під кущем. От пішли вони жати. Жнуть та й жнуть. Аж лисичка прибігла та й випила молоко, але голови із глечика назад не витягне. Ходить лисичка, головою крутить та й приказує:

— Ну, глечику, пожартував та й буде уже, випусти мою голівоньку. Не одстає глечик, хоч ти що хоч роби.

— Постривай, клятий глечику! — каже лисичка. — Ось я тебе втоплю!

Учитель читає українську народну казку «Лисичка і глечик». Обговорює з учнями.

Побігла лисичка до річки глечика топить. Вбігла вона в річку, встромила голову у воду. Наповнився глечик і потягнув за собою лисицю.

До уроку 16. Взуття.

Учитель читає загадки.

Відгадай загадку. Хто ми?
У ясний день сидимо вдома,
Якщо дощ, у нас робота —
Тупати, шльопати по болотах.

Гарна сукня є в Марічки,
Є блакитні, довгі стрічки,
А до сукні є в Марічки
Два чудових ...

Коли вдома я буваю,
То на ніжки їх взуваю,
Не ходжу у них на танці,
Це зручні, м'якенькі ...
В них забив я перший гол,
В них я граю у футбол,
Бо вони не для домівки,
Називаються ...

Учитель пропонує учням пограти.

Гра «Взуттєвий магазин».

Уявіть себе покупцем у магазині взуття.

П о к у п е ц ь. Я хочу придбати у вас взуття (капці, босоніжки, чобітки, черевики, туфлі, кросівки).

П р о д а в е ц ь. Для кого?

П о к у п е ц ь. Для себе (матусі, бабусі, тата, сестрички, брата).

П р о д а в е ц ь. Будь ласка! А чиї це тепер капці (босоніжки, чобітки, черевики, туфлі, кросівки)?

П о к у п е ц ь. Це мої (мамині, бабусині, татові, сестриччині, братові) капці (босоніжки, чобітки, черевики, туфлі, кросівки).

До уроку 17. Зима. Зимові розваги.

Учитель читає загадки.

З неба падають зимою
І кружляють над землею
Легкі пушинки,
Білі ...

Влітку коні спочивають,
Взимку діточок катають.
Коні ці не просять їжі,
Хто ж вони? Звичайно....

Сніг на полях, лід на водах,
Віхола гуляє. Коли це буває?

До уроку 18. Новий рік.

Учитель читає загадки.

В гості до нас приходять,
Хороводи водять,
Новий рік зустрічас,
Діду допомагає.
Тонка фігурка —
Онучка — ...

Він в дім приносить подарунки,
На склі малює візерунки,
Річки заковує у лід,
Як зветься цей казковий дід?....

До уроку 19. Народні звичаї.

Учитель читає вірш Аліси Коломієць «На Святвечір».

На Святвечір у кутю
Чари добрі покладу:
Мед солодкий — то на щастя,
Мак дрібненький — на багатство,
На здоров'я всім — горіхи,
Вишні стиглі — то для втіхи.
А зерно — життя, що знову
Відродитися готове,

Наш зв'язок із древнім родом,
На достаток і на згоду.
З яблук наварю узвару,
Щоб тікали з хати чвари.
До Святвечора готові:
Страв дванадцять на соломі.
Кіт рудий стрибнув на лаву:
«Почастуйте пирогами!»

ЩЕДРІВКА

Щедрик, щедрик, щедринець!
Ой, який я молодець:
Прийшов посипати —
Забув зерна взяти...
Та маю в кишені
Гороху з півжмені.
Сію, вію жито
У зимі на літо.
Нехай Бог поможе,
Щоб все було гоже!
З Новим роком будьте,
Мене не забудьте!

(Катерина Перелісна)

ЩЕДРИК, ЩЕДРИК, ЩЕДРІВОЧКА

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка,
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
«Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару, —
Там овечки покотились,
А ягнички народились.
В тебе товар весь хороший,
Будеш мати мірку грошей.
Хоч не гроші, то полова,
В тебе жінка чорноброва».
Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка.

До уроку 21. Квартира. Меблі.

Учитель читає вірш Л. Вознюка «Меблі».

У квартири теплі
заселялись меблі.
Залюбки кімнати
стали обирати.
Рушив комод в спальню,
а диван — в вітальню.
Слідом до світлиці —
стіл, сервант, полиці.

А стелаж з книжками —
в кабінет до мами.
Шафа черевата —
у кімнату тата.
А маленьке ліжко
прокрадалось нишком
у мою кімнату.
Тут я буду спати.

До уроку 22. Посуд.

Учитель читає оповідання «Маленька помічниця». Обговорює з учнями.

МАЛЕНЬКА ПОМІЧНИЦЯ

(скорочено)

Дівчинка Настуня почувалася сьогодні дуже щасливою, хоч найбільше радості, несподіваних сюрпризів вона чекала завтра, в день свого народження. Виповниться Настуні аж п'ять рочоків. Незрозуміле відчуття чогось надзвичайного переповнювало все її ество. Сьогодні навіть бабуня похвалила її,

назвала маленькою помічницею, і це даремно. Адже Настуня в своїй кімнаті поклала всі іграшки, свій одяг, почистила гарно взуття, полила кімнатні квіти, допомогла бабусі покласти посуд на стіл: тарілки, виделки, склянки, серветки. А мама сказала, що її маленька донечка розумниця, бо стала відповідальною і тепер, можливо, в неї з'явиться чотириногий друг, котрий потребуватиме багато уваги та особливого догляду...

(Г. Бритвак)

До уроку 23. Продукти, їжа.

Учитель читає загадки.

Щоб омлету вам зробити,
Спершу треба нас розбити...

Здогадайся, хто така?
Білосніжна і густа.
Вершки зняли вранці рано,
Щоб була у нас ...

Хоча в ньому безліч дір,
мишка дуже любить їсти ...

До дітей на кожне свято
Просять в гості завітати,
Бо солодкий і смачний.
Здогадались, хто такий?...

Учитель читає вірш «Про користь молока».

Молоко дає нам сир,
Вершки, масло і кефір.
Йогурт, ряжанку й сметану...
Додають в кашу манну.

До вподоби воно всім —
Здоровішаємо з ним!
Молоко вживайте зранку —
Кращого нема сніданку!

(Л. Дзвоник)

До уроку 24. Українська народна казка «Лисичка і Журавель».

Учитель читає українську народну казку «Лисичка і Журавель». Обговорює з учнями.

ЛИСИЧКА І ЖУРАВЕЛЬ (Українська народна казка)

Лисичка з Журавлем подружилися.
От Лисичка і кличе Журавля до себе в гості.

— Приходи, кумцю! Приходи, любочку! Чим хата багата, тим і погощу.

Іде Журавель на прошений обід, а Лисичка наварила кашки з молочком, розмазала тонесенько по тарілці та й поставила перед кумом.

Журавель стук-стук дзьобом — нічого не спіймав.

А Лисичка тим часом лиже та й лиже кашку, аж поки сама всієї не з'їла. А коли кашки не стало, вона й мовить:

— Вибачай кумочку, більше не маю вас чим гостити.

— Спасибі й за те, — промовив Журавель. — А ти б, кумонько, до мене завтра в гості прийшла!

— Добре, кумочку, прийду, чому не прийти, — мовить Лисичка.

На другий день приходять Лисичка, а Журавель наварив м'яса, бурячків, квасольки, картопельки, покрав усе те на дрібні шматочки, зложив у високе горнятко з вузькою шийкою та й поставив на столі перед Лисичкою.

— Пригощайся, кумонько! Не погордуй, любо моя, — припрошує Журавель.

Нюхає Лисичка — добра страва! Встромляє голову до горнятка — не йде голова! Пробує лапою — годі витягнути. Крутиться Лисичка, засакає відти й відти довкола горнятка — нічого не порадить. А Журавель не дармує. Дзьоб-дзьоб у горнятко та й їсть собі шматочок за шматочком, поки всього не виїв.

— Вибачайте, кумонько, — мовить, випорожнивши горнятко, — чим хата багата, тим і рада.

Розсердилася Лисичка, навіть не подякувала за гостину та й пішла. Відтоді й зареклася Лисичка з журавлями приязнь водити.

До уроку 25. Весна-красна.

Учитель читає заклички.

ВИЙДИ, ВИЙДИ, СОНЕЧКО

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко,
На весняні квіточки,
На маленькі діточки.
Тут вони граються,
Тебе дожидаються.

НЕ ЙДИ, НЕ ЙДИ, ДОЩИКУ

Не йди, не йди, дощику,
Зварю тобі борщику
Та поставлю на горі,
Щоб не їли комарі.

До уроку 26. Весняні роботи.

Учитель читає віршик «Буду як тато» придністровської поетеси Г. Васютинської.

БУДУ ЯК ТАТО

На світі існує професій багато,
Мені ж до вподоби професія тата.
Майструє він з дерева вікна і двері,
Спочатку розмітку веде на папері,
Щоб точно і щільно усе підігнати.
Він може і стріху зробити для хати.
Оздобить краєчок складним візерунком,
Працюючи спершу над гарним малюнком.
І ладний стілець може тато зробити,
І скриньку, і ложку, возок і корито.
Я стежу за вправними рухами тата,
Рубанком працює татусь мій завзято.
І стружка духмяна, як кучері, в'ється.
Мій тато все зробить, за що не візьметься.
Я теж йому з радістю допомагаю:
Хатинку для песика спритно збиваю.

До уроку 27. Птахи. В. Чухліб. Оповідання «Журавлі-веселики».

Учитель читає оповідання Василя Чухліба «Журавлі-веселики».

ЖУРАВЛІ-ВЕСЕЛИКИ

Тихо на подвір'ї. Тільки іноді налетить вітерець-пустунець, побавиться вербовим віттям та й далі полетить.

«Курли, курли!» — раптом долинуло з вишини.

Тарасик підводить голову, вдивляється в небо. А курликання все ближчаче.

Ось уже видно в голубому небі рівенький трикутник.

— Журавлі! Діду, журавлі летять! — вигукує Тарасик.

Дід кречучи, встає з дровітні. Прикладає до чола долоню.

— Повертаються з ірію веселики наші, — розгладжує вуса.

— А чому веселики? — дивиться на діда Тарасик.— Журавлі!

— Ні, зараз, навесні, звуть люди журавлів веселиками.

— А чому?

— Бо повертаються птахи додому, і радіють вони, весело їм, що здолали далеку дорогу, що знову в рідних краях. І люди з ними радіють.

— Дивіться, дідусю, строєм летять! Наче солдати! — показує Тарасик.

— Строєм краще летіти. Так і з вітром легше змагатися, а як виб'ється котрий з сил, інший підтримає.

— Егей, веселики! Привіт! — гукає Тарасик.

До уроку 29. Дикі тварини.

Учитель читає віршик О. Денисової «У зоопарку».

В зоопарк ходила з татом.

Звірів бачила багато:

І ведмедя, і слона,

Бегемота-пузана,

Гомінливих мавп на гілках

і руду пухнасту білку,

Крокодила у ставку

І змію за склом в кутку.

Чорну бачила пантеру

І царя всіх звірів — лева.

Він на сонечку лежить,

Мруже очі, наче спить.

Ще верблюда, і орла,

Й гвинторогого козла.

Зебру бачила смугасту

І куницю попелясту,

Вовка, рись, а ще джейрана

І рибалку-пелікана,

І жирафу-довгошийку,

І маленьку землерийку.

Роздивилась геть усіх

І великих, і малих.

Довго ми гуляли з татом,

Дуже звірів там багато!

(Олена Денисова)

До уроку 30. Свійські тварини.

Учитель читає оповідання О. Іваненко «Няв-няв».

НЯВ-НЯВ

Якось уранці забула маленька дівчинка налити молока в миску своєму котеняті. Котенятко було голодне. Воно хотіло попросити молока у дівчинки. І раптом забуло, як треба просити. Вибігло воно на подвір'я і гірко заплакало.

На подвір'ї зустрів корову.

— Чого ти плачеш, бідне котенятко? — питає корова.

— Ну, як же мені не плакати, — каже котенятко, — я таке голодне, а не знаю, як попросити їсти.

— Та це дуже просто, — каже корова, — я тебе навчу. Ти скажи: му-у-у, тебе й нагодують.

— Ні, — каже котенятко, — це корови так просять. — І побігло далі.
Коло воріт стояло лоша.
— Чого ти плачеш, бідне котенятко?
— Як же мені не плакати? — каже котенятко. — Я голодне, а не знаю, як просити їсти.
— Це дуже просто, — каже лоша, — скажи: гі-гі-гі, тебе й нагодують. Я завжди так прошу.
— Ні, — каже котенятко, — це коні так просять, котенятка інакше повинні просити. — І побігло далі.
А назустріч йому півень.
— Котятко, котятко, чого ти плачеш?
— Та як же мені не плакати, — каже котеня, — я їсти хочу дуже, а не знаю, як треба попросити.
— Ну, я тебе навчу, — каже півник, — ти закричи: ку-ку-рі-ку — ось і все. Я завжди так прошу.
— Ні, — каже котенятко, — це тільки так півники співають. І побігло далі.
Прибігло до комори. А звідти назустріч йому виходить великий чорний старий кіт.
— Чого ти, котенятко, плачеш?
— Як же мені не плакати — їсти дуже хочеться, а я забуло, як попросити їсти.
— Та ти скажи: няв-няв, — відповідає чорний кіт.
Згадало котенятко, зраділо і побігло просити до дівчинки.
— Няв-няв, — занявчало воно так голосно, ніби старий чорний кіт.
— Що я наробила? — схопилася дівчинка. — Я ж забула молока котеняті дати. Взяла мисочку і аж по самі вінця молоком налила.
А котенятко все вилизало.

(Оксана Іваненко)

До уроку 31. Котик Петрик і мишка (Білоруська народна казка).

Учитель читає білоруську народну казку «Котик Петрик і мишка».
Обговорює з учнями.

КОТИК ПЕТРИК І МИШКА **(Білоруська народна казка)**

Одного разу котик Петрик захотів упіймати мишку. Петрик був ще маленький і ніколи мишей не бачив, але йому дуже хотілося впіймати мишку, щоб швидше стати дорослим котом. І ось на току в соломі — хтось як зашарудить! Петрик стрибнув і побачив маленького сірого звірка з довгим хвостиком.

Петрик: Ти хто?

Мишка: Мишка.

Петрик: Ось ти мені і потрібна.

Мишка: Навіщо?

Петрик: Я не знаю, навіщо, знаю тільки, що котам треба ловити мишей.

Мишка: Коти ловлять мишей, щоб гратися з ними в кішки-мишки. Хочеш, навчу тебе?

Петрик: Звичайно, хочу.

Мишка: Тоді стань у куточок, заплющ очі й лічи до трьох, а потім лови мене.

Петрик став у куточок, заплющив очі й полічив до трьох. Та коли розплющив очі, зрозумів, що його обманула хитра мишка.

До уроку 32. Придністров'я — рідний край. Місто.

Учитель читає віршик О. Бабой «Ріка дружби».

Чи бачили колись Ви, могутній наш Дністер?
Красу свою зберіг він з минула і дотепер.
Тече в нім сила міцна і вічна,
Творить дива ріка ця магічна.
Дають життя й надію швидкі потоки,
Єднаючи братів країни Придністров'я.

Наше Придністров'я.

Місто — це широкі вулиці з багатоповерховими будинками. Вулицями міста мчать машини, автобуси, тролейбуси, маршрутки.

У нашій республіці є заводи, фабрики. Побудовані школи, садочки, університет. Діти та дорослі ходять у парки, музеї, кінотеатр, театр. Люди люблять наше Придністров'я.

До уроку 33. Село.

Учитель читає вірш М. Желєзнякова «Моє село».

Тут сусіди всі — мов рідні.

Ранки тихі, дні погідні.

Йду босоніж по землі.

Гарно жити на селі!

Соловей в саду співа.

Річка грає, мов жива.

Хвильки котяться малі.

Гарно жити на селі!

Квітне все надокруги:
Степ, городи і луги.
Сила — в кожному стеблі.
Гарно жити на селі!

Ой село, моє село,
Ти — одне у мене.
Як у колоса — стебло.
Як стебло зелене.

До уроку 34. Літо. У гостях у бабусі.

Учитель читає віршик «Влітку у бабусі» придністровської поетеси

Г. Васютинської.

До бабусі у село нас дозвілля привело,
Під її ласкаве, тепле, завжди рідне нам крило.
У затишному дворі вишні, сонце угорі,
Квіти барвами палають, гусенята у траві.

Річка поруч, вабить нас в цей чудовий літній час.
Та холодна там водичка, і вже плавати нам — зась!
З білим песиком малим не спішим зайти у дім,
Нас бабуся пригощає пирогом своїм смачним.
Був би цілий рік таким!..

Учитель читає загадки.

Зрілі вишні у садку,
І сунички у ліску,
Теплі дні, барвисті квіти
Нам дарує щедра ...

Ти весь світ обігриваєш
І втоми не знаєш,
Посміхаєшся в віконце,
А звати тебе....

Хтось у лузі біля річки
Загубив барвисті стрічки.
Дощик вгледів, підібрав,
Небеса підперезав...

ЗМІСТ

<i>Дорогі діти!</i>	3
Знайомство. Ввічливість	4
Урок 1. Знайомство	4
Урок 2. Вітання	6
Урок 3. Ввічливість	8
Урок 4. Дружба, товаришування	10
Родина	13
Урок 5. Родина. Сім'я	13
В гостях у казки	16
Урок 6. Українська народна казка «Ріпка»	16
Школа	19
Урок 7. У школі	19
Урок 8. У класі	22
Урок 9. Навчальні речі	24
Пори року	26
Урок 10. Осінь	26
Урок 11. Кольори	28
Урок 12. Овочі, фрукти	30
В гостях у казки	32
Урок 13. Українська народна казка «Лисиця і глечик»	32
Людина	34
Урок 14. Людина. Частини тіла	34
Одяг	36

Урок 16. Взуття	39
Урок 17. Зима. Зимові розваги	41
Пори року	41
Урок 18. Новий рік	44
Урок 19. Народні звичаї	47
Дім	50
Урок 20. Дім	50
Урок 21. Квартира. Меблі	52
Урок 22. Посуд	55
Урок 23. Продукти, їжа	58
В гостях у казки	61
Урок 24. Українська народна казка «Лисичка і Журавель»	61
Пори року	63
Урок 25. Весна-красна	63
Урок 26. Весняні роботи	66
Тваринний світ	68
Урок 27. Птахи. В. Чухліб. Оповідання «Журавлі-веселики»	68
Урок 28. Свійська птиця	70
Урок 29. Дикі тварини	73
Урок 30. Свійські тварини	75
В гостях у казки	78
Урок 31. Котик Петрик і мишка (Білоруська народна казка)	78
Придністров'я — рідний край	80
Урок 32. Придністров'я — рідний край. Місто	80
Урок 33. Село	82
Пори року	86
Урок 34. Літо. У гостях у бабусі	86
Повторення	91
<i>Додатки для вчителя</i>	94